

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської та фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: Структура і семантика фразеологічних одиниць

Студентки групи Па 06-21
факультету германської філології та перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
освітньо-професійної програми Англійська мова і
друга іноземна мова: усний і письмовий переклад
у бізнес-комунікаціях
Щербини Юлії Віталіївни

Науковий керівник:
Доцент кафедри германської і фіно-угорської філології
Шутова М.О.

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ	6
1.1. Сутність поняття, роль та функції використання граматичних структур в англійській та українській мовах	6
1.2. Аналіз розподілу граматичних структур за складовими частинами мови в англійській та українській мовах.....	9
1.3. Аналіз типів речень та їх структурних особливостей в англійській та українській мовах	13
Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	18
2.1. Аналіз типових граматичних структур та функцій їх застосування в різних ситуаціях спілкування в англійській та українській мовах.....	18
2.2. Аналіз особливостей вживання граматичних часів і модальних дієслів в англійській та українській мовах.....	22
2.3. Аналіз варіацій використання активного й пасивного стану в англійській та українській мовах	24
ВИСНОВОК.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
РЕЗЮМЕ	32

ВСТУП

Сучасна доба світового розвитку характеризується надзвичайною активізацією інтеграційних процесів в усіх сферах міжнародної взаємодії. Зближення та встановлення відносин взаємопов'язаності між різними країнами чи навіть цивілізаційними просторами відбувається в сферах політики та економіки, суспільних відносин, науки, культури тощо. Поглиблення та розширення всебічних міжнародних стосунків вимагають підвищення ефективності національних комунікаційних зв'язків, значна частина яких здійснюється на вербальному рівні. Саме тому набуває великої актуальності практичне застосування мови міжнародного спілкування, а саме англійської мови. І так як Україна активно включилася в процес євроінтеграції, то вивчення англійської мови допоможе не лише прискорити цей процес, а посилити співпрацю з міжнародною спільнотою.

Ці аспекти визначають актуальність вивчення граматичних структур англійської мови, які є дуже важливим елементом процесу інтеграції мови в українському суспільстві, оскільки правильне використання граматики є ключем до ефективного та точного висловлювання думок. Так само і українська мова, вивчення її структур допомагає підвищити культурний рівень населення, сприяє розвитку мовленнєвих здібностей, а також зберігає національну ідентичність та культурну спадщину. В рамках даного курсового дослідження ми розглянемо деякі з найважливіших граматичних структур, які використовуються в сучасній англійській та українській мовах.

Першим кроком до вивчення граматичних структур мови є розуміння того, що кожна мова має свої власні правила та структури. У процесі вивчення української мови чи англійської, необхідно вивчити та зрозуміти граматичні правила, які допоможуть нам використовувати мову правильно та ефективно. Розуміння граматичних структур дозволяє нам використовувати правильну

форму дієслова, виразу або речення в різних ситуаціях, що робить наше висловлювання більш зрозумілим та точним. І взагалі, вивчення граматики є корисним для покращення загального рівня англійської мови, вдосконалення володіння українською та розширення свого словникового запасу.

Об'єктом дослідження є система граматичних правил та структур, що використовуються в англійській та українських мовах для вираження різних значень та ідей в мовленні.

Предметом дослідження є специфіка та характеристики граматичних структур, які використовуються в сучасній англійській мові, особливості вживання граматичних структур в різних жанрах та стилях мовлення, а також їх взаємозв'язок зі смисловими та прагматичними аспектами мовлення.

Темою курсової роботи є граматичні структури сучасної англійської та української мов.

Мета курсової роботи полягає у дослідженні основних граматичних структур англійської та української мов, та їх використання в різних ситуаціях комунікації, вплив граматичних структур на сприйняття мовлення носіями та не носіями мови. А також у проведенні порівняльного аналізу типів речень та їх структурних особливостей і аналізі практики використання основних граматичних структур в сучасній англійській та українській мовах.

Для здійснення зазначеної мети поставленні наступні завдання:

1) поглиблено дослідити основні граматичні структури, що вживаються в сучасній англійській та українській мовах, та їх використання в різних комунікаційних ситуаціях, а саме:

1.1. проаналізувати розподіл граматичних структур за складовими частинами мови в англійській та українській мовах;

1.2. визначити різні типи речень, а також їх структурні особливості.

2) порівняти практики використання основних граматичних структур в сучасній англійській та українській мовах, проаналізувавши:

2.1. типові граматичні структури та їх функціональне призначення в різних ситуаціях спілкування

2.2. особливості вживання граматичних часів і модальних дієслів в англійській та українській мовах.

2.3. Варіації використання активного й пасивного стану в англійській та українській мовах.

Під час написання курсової роботи були застосовані такі методи дослідження, як:

– описовий, який включає в себе опис граматичних структур англійської та української мови, їх систематизація, з'ясування особливостей будови й функціонування;

– зіставний, з допомогою якого проведено порівняння англійської і української мов з метою пізнання подібності й відмінності особливостей їх граматичних структур.

– загальнонаукові методи, а саме аналіз статей, порівняння та виділення найголовніших аспектів, що конкретизують та відповідають темі дослідження.

Структура і обсяг роботи. Курсова робота, складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг – 32 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

1.1. Сутність поняття, роль та функції використання граматичних структур в англійській та українській мовах

Грамматична структура - це система правил, яка визначає, як слова та фрази організовані та взаємодіють один з одним у мовленні для передачі інформації. До неї прийнято відносити відношення між словами, порядок слів у реченні, використання граматичних категорій (таких як час, рід, число, відмінок і т.д.), а також правила створення різних типів речень (простих, складних, складнопідрядних). Грамматична структура є основою для розуміння та вираження мовленнєвих конструкцій, як у сучасній англійській мові, так і в українській.

В своїй книзі «Конструкції та звороти в англійській мові» відомий лінгвіст А.С. Хорнбі зазначав, що сприймаючи граматичну форму, ми розпізнаємо ті чи інші ознаки, що сигналізують про дану структуру, їх називають граматичними сигналами, а структуру відповідно розглядають як механізм сигналів, що служать для передачі певних значень (Хорнбі, 1992).

Автор посібника *Grammar for English Language Teachers* Мартін Паротт зазначає, що граматична структура сучасної англійської мови визначає правила, які регулюють порядок слів в реченні і їхні граматичні форми. Наприклад, наявність у реченні модального дієслова «have to» у сполученні з дієсловом у формі інфінітиву сигналізує про фактичний обов'язок або необхідність: *We have to wake up early on weekdays* (Ми змушені рано вставати в будні дні). Інший приклад, сигнал *'s* передає поняття приналежності: *Jack's pen* – (Джекова ручка) (Parott, 2010).

В українській мові поняття граматична структура охоплює не лише основні граматичні категорії, такі як час, спосіб дії, число та рід, але й більш складні аспекти мови, такі як синтаксис, семантика та стилістика. У науковій літературі

граматична структура досліджується як частина мовознавства, що вивчає будову мови, її системні властивості та принципи функціонування. Вона є об'єктом дослідження в граматиці, синтаксисі, морфології та інших галузях лінгвістики.

В переважній більшості наукової літератури автори підручників для студентів філологічних факультетів, зокрема в «Порівняльна граматика англійської та української мов» Левицький А. Е. зазначає, що граматичні структури в українській мові відіграють ключову роль у створенні зрозумілих та логічних речень і виконують наступні функції:

1) Забезпечення зрозумілості. Граматичні структури допомагають організувати слова в речення таким чином, що допомагає читачеві або слухачеві зрозуміти їх логічне значення та співвіднести їх з контекстом. В українській мові існує велика кількість різних префіксів, суфіксів та закінчень, що вказують на функції слів та їх взаємозв'язок у реченні, тому положення слів у реченні може бути порівняно вільним. Найбільш характерним для української мови є прямиий порядок слів.

2) Вираження часу, аспекту та способу дії. Центральними засобами відображення категорії часу виступають форми дієслова, лексичні засоби, прийменниково-відмінкові конструкції. Часова парадигма дієслова в абсолютному значенні визначає подію (процес, стан) безпосередньо щодо моменту мовлення як одночасну (теперішній час), попередню (минулий час) і наступну (майбутній час).

3) Формування пасивного стану. Пасивний стан використовується для підкреслення об'єкта дії або для зміни акценту в реченні. Граматичні структури дозволяють правильно формувати пасивні речення.

4) Виразність і експресія. Різноманітні граматичні конструкції дозволяють виражати тонкі відтінки значень, емоційні відтінки та інші нюанси мовлення.

5) Узгодження. Граматичні структури допомагають у відповідному узгодженні між підметом і присудком, а також іншими елементами речення для забезпечення логічності та правильності (Левицький,2008).

Якщо говорити про головні ролі граматичних структур в англійській мові, то вони майже ідентичні до тих, що мають місце в українській мові, а саме:

1) Забезпечення логічності та послідовності. Порядок слів у реченні відіграє важливішу роль для англійської мови, аніж для української. Англійська мова відрізняється тим, що зв'язок між словами та їхні функції виражаються за допомогою їхнього порядку в реченні. Тому необхідно знати правильне місце кожного члена (компонента) в реченні, не плутати їх та не міняти члени речення місцями (особливо підмет та додаток), так як це може призвести до зміни загального змісту речення.

2) Виразення часу, аспекту та способу дії. Граматичні структури дозволяють точно визначити час вчинення дії (теперішній, минулий, майбутній), її тривалість, аспект (наприклад, Continuous або Perfect aspect) та спосіб вчинення.

3) Утворення пасивного стану. Як в українській так і в сучасній англійській мові граматичні конструкції є ефективним інструментом для зміщення фокуса в реченні і використовується у випадку невизначеності щодо суб'єкта, або ж використовується в офіційних і ділових контекстах для створення формального тону, тощо (Корунець,2003).

Отже, граматичні структури в сучасній англійській та українській мовах є важливим елементом мовленнєвої компетенції, які сприяють ясному та логічному спілкуванню, а також ефективному виразу думок та ідей.

1.2. Аналіз розподілу граматичних структур за складовими частинами мови в англійській та українській мовах

Розуміння розподілу граматичних структур за складовими частинами мови допомагає збагатити мовлення різноманітними конструкціями та коректно використовувати мову у різних ситуаціях. В той же час аналіз розподілу граматичних структур за складовими частинами мови в англійській та українській мовах відображає важливі відмінності та схожості між цими мовами, що допомагає студентам, які вивчають іноземні мови більш адекватно висловлювати засобами однієї мови те, що вже зафіксовано засобами іншої мови.

Розподіл граматичних структур за складовими частинами мови в англійській та українській мовах може виявлятися подібним у деяких аспектах, але також може мати істотні відмінності через специфіку кожної мови. Отже, щодо тотожного, основні складові частини мови та їх розподіл в англійській та українській мовах:

1) Іменники (Nouns) У обох мовах іменники мають форми однини та множини, а також використовуються із займенниками.

2) Дієслова. Обидві мови мають різні форми дієслів в залежності від часу, особи та числа.

3) Прикметники та прислівники. Обидві мови використовують прикметники та прислівники для характеристики і опису об'єктів та дій.

4) Прийменники. Прийменники використовуються обома мовами для вказівки місця, напрямку, часу тощо.

5) Сполучники та частки. Обидві мови використовують сполучники для з'єднання речень та часток для вираження ступеня чи обставини (Карпенко, 1991).

Важливо відзначити, що хоча багато граматичних структур мають аналогічні вирази в обох мовах, існують також значні відмінності у синтаксичних правилах, вживанні та формах між англійською та українською мовами.

В сучасній англійській мові до основних граматичних структур прийнято відносити: частини мови, часові форми, збіжні та незбіжні прикметники, модальні дієслова, активний та пасивний стан, іменники, займенники, прислівники, прийменники, герундій та інфінітив.

1. Nouns (іменники):

- Відмінюються за числами (singular, plural).
- Використовуються для ідентифікації предметів, осіб, місць тощо
- Вживання артиклів (a/an/the)
- Категорія відмінка представлена у системі особових займенників англійської мови двома відмінками - називним та об'єктним.
- Вживання займенників замість іменників.

Проте, в українській мові є складніші схеми відмінювання (різні роди, відмінки), що впливає на їхній розподіл у реченнях

2. Verbs (дієслова):

- Утворення часів: Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Future Simple, Future Continuous, Future Perfect
- Вживання дієслів у різних формах: основна форма, форма -ing, Past Participle, інфінітив
- Дієслівні конструкції: Passive Voice (пасивний стан), Infinitive (інфінітив), Gerund (герундій)
- Відмінюються за часами (present, past, future), особами (first, second, third), числами (singular, plural).
- Використовуються для вираження дії, стану або події. В українській мові дослідники виділяють чотири стани: пасивний, середній, активний, зворотній. В англійській мові граматисти виділяють два стана - активний та пасивний (Ніконова,2018).

Проте, українська мова має більшу різноманітність форм часів і способів дії, а також використовує дієслівні форми для вираження аспектів. До неособових форм дієслова в українській мові належить інфінітив, дієприкметник та дієприслівник, а в англійській мові - інфінітив, дієприкметник та герундій.

Неособові форми дієслова характеризуються наступними спільними рисами: 1) вони не виражають категорію особи, числа і способу; 2) виражають категорію стану; 3) не можуть бути присудком в реченні, але можуть виконувати функцію інших членів речення. Неособові форми дієслова в англійській мові не можуть виражати час дії, вони лише вказують співвіднесеність в часі, тобто чи є дія або стан, виражений ними, одночасно з дією або станом, вираженим особовою формою дієслова, або передує йому. Український дієприкметник має категорію часу, а також роду і відмінку (Ніконова, 2018).

3. Adjectives та Adverbs (прикметники та прислівники):

- Вживання перед іменником
- Форми порівняння: Comparative, Superlative
- Ступені порівняння: Positive, Comparative, Superlative
- Прикметники використовуються для опису іменників, а прислівники - для опису дії, прикметника, дієслова чи іншого прислівника.

Проте, в українській мові у прикметників вищого ступеня існують дві форми вираження - проста (синтетична) і складена (аналітична). Проста форма утворюється додаванням до основи прикметника звичайного ступеня суфіксів - іш-, -ш-, -ч- (білий – біліший). Складена форма вищого ступеня утворюється за допомогою сполучення слова більш (менш) та прикметника звичайного ступеня: більш корисний (Ніконова, 2018).

В англійській мові розповсюдження синтетичних форм утворення обох ступенів порівняння обмежене в основному односкладовими прикметниками і незначною кількістю двоскладових прикметників із закінченнями: -у, -ow, -le, -

eg. Форма вищого ступеня утворюється за допомогою суфікса -er, а найвищого - за допомогою суфікса -est.

4. Conjunctions, Prepositions, Particles (сполучники, прийменники, частки):

Використовуються для з'єднання слів, фраз або речень, вказівки на взаємозв'язки між ними. Вони визначають відношення одного повнозначного слова від іншого, тим самим виражає відношення тих предметів, дій, станів чи ознак, які передаються цими словами.

В українській мові відношення передаються чи залежністю керованих відмінкових форм іменників, займенників, субстантивованих прикметників чи числівників від керуючих дієслів, іменників, прикметників, займенників, числівників, прислівників; зв'язковою ланкою між ними виступає прийменник (Пилипчук, 2012).

Також вартий уваги той факт, що деякі англійські прийменники виконують суто граматичну функцію, передаючи у сполученні з іменниками (або займенниками) ті ж відношення, які в українській мові передаються непрямыми відмінниками без прийменників. В цьому випадку вони втрачають свої лексичні значення і на українську мову окремими словами не перекладаються. До таких прийменників належать: of. Крім того в сучасній англійській мові відмінкові закінчення майже повністю відсутні. Тому прийменники грають виключно важливу роль, являючись разом з порядком слів одним з головних засобів вираження відмінкових відношень в цілому.

5. Pronoun (Займенник):

- Personal and possessive pronouns (Особові та присвійні займенники) вказують на особу чи осіб, про яких йдеться в мовленні або на власника предмета.
- Demonstrative or indefinite pronouns (Вказівні та неозначені займенники) (Пилипчук, 2012)

Отже аналіз розподілу граматичних структур за складовими частинами мови в англійській та українській мовах демонструє як схожість так і різноманітність та специфічні особливості кожної мови, які впливають на побудову речень та вираження думок.

1.3. Аналіз типів речень та їх структурних особливостей в англійській та українській мовах

Як відомо, англійська та українська мови є прикладами двох різних типів мов – аналітичної та синтетичної. Показово, що в мовах з аналітичною будовою логіка мислення носія найяскравіше виявляється в зовнішньому оформленні висловлювань, у граматичному навантаженні окремих елементів, що створюють цілісну панораму повідомлення. Водночас у синтетичних мовах, навпаки, логіка найчастіше виявляється у внутрішньому зв'язку та слові.

В англійській мові аналітичної будови ми спостерігаємо найбільш повну відповідність логічних компонентів і синтаксичних форм. У синтетичних мовах конкретний смисл слова, логічний наголос переважають над формально синтаксичними моментами, що призводить до набагато більшої зовнішньої свободи синтаксичних конструкцій і до майже повної відсутності формального закріплення місця слова в реченні. Саме правило усталеного порядку слів є основою при перекладі з англійської мови на українську (Левицький,2008).

Класифікація речень досліджуваних мов відповідно до мети висловлювання в українському мовознавстві виокремлюються 3 типи речень: розповідні, питальні та спонукальні. Водночас англійські речення за комунікативною метою поділяються на чотири типи: розповідні, питальні, наказові (імперативні) та окремим типом подаються окличні (Левицький,2008).

У сучасній англійській мові розповідні речення можуть мати різні структури, але найбільш типовою є структура Subject-Verb-Object (SVO). Ця структура відповідає на питання «Хто що зробив?». Наприклад:

I ate breakfast. (Я з'їв сніданок.)

Англійські та українські розповідні речення виражають стверджувальне чи заперечне судження. Наприклад:

«He doesn't want to go to school – he feels sick». Він не хоче йти до школи – він погано почувається.

Проте існує різниця між негативними заперечним реченням англійської та української мов. Заперечне речення в англійській мові: He didn't go anywhere. – Він нікуди не ходив. She never eats bread. – Вона ніколи не їсть хліб.

У той час, як в англійській мові у присудка може бути тільки одне заперечення, в аналогічному українському реченні їх може бути декілька., наприклад: Не дам, не дам нікому знущатись над собою (Л.Українка)(Плющ, 2005).

Важливо також зазначити, що розповідні речення в сучасній англійській мові подібно до української можуть бути складними, тобто містити більше одного простого речення, які зв'язані між собою сполучниками або розділовими знаками. Наприклад:

I woke up early this morning and I went for a run. (Я прокинувся рано цього ранку і пішов побігати.) – це складне речення з двох простих речень, з'єднаних сполучником «and» (Пилипчук,2012).

Структура складних речень може бути різноманітною. Наприклад одним із способів утворення складних речень є використання відносних займенників. Наприклад, у реченні «The dress, which I bought yesterday, is very beautiful», «which» є відносним займенником, який відноситься до «dress» і з'єднує дві частини речення: «The dress is very beautiful" та «I bought it yesterday». Українська мова також має відносні займенники, такі як «який», «що», «хто», які використовуються для побудови складних речень.

Складні речення можуть мати різну структуру, зокрема прийнято виокремлювати складнопірядне і складносурядне типи речень:

Складнопірядне речення. Складається з головного та залежного речень. Як приклад: «I will go for a walk if the weather is nice.» У цьому реченні головною частиною є «I will go for a walk» (я піду прогулятися), а залежною частиною – «if the weather is nice» (якщо погода гарна). Структура складнопірядного речення (Complex Sentence) в англійській мові виглядає наступним чином:

Independent Clause + Subordinate Clause – «I will call you when I arrive»

У цьому типі речення є головне (незалежне) речення та одне або більше залежне речення (пірядне) (Корунець,2018).

Складносурядне речення. Складається з двох або більше простих речень, які є рівноправними. На складносурядні речення зв'язуються між собою за допомогою сполучників, таких як «and» (і), «but»(але), «or» (або), «so» (так) та інших. Приклади складносурядних речень: 1. I love to read, and my sister enjoys painting. (Я люблю читати, а моя сестра любить малювати.). Структура складносурядного речення (Compound Sentence) в англійській мові:

Independent Clause + Coordinating Conjunction + Independent Clause – «She likes to swim, and he prefers to hike».

У цьому типі речення є два незалежних речення, які з'єднані сполучником.

Зазвичай структура питального речення в англійській мові має такий вигляд: допоміжне або модальне дієслово + підмет + основне дієслово + (при наявності) другорядні члени речення. Загальні питання також називають Yes/No питаннями, тобто відповіддю на ці запитання буде «так» або «ні».

«Did she call you?» – «То, вона подзвонила тобі?» (Корунець,2018)

Проте, структура питальних речень у сучасній англійській мові може включати наступні елементи:

1. Auxiliary verb (допоміжне дієслово) або Modal verb (модальне дієслово), що ставиться на початку речення і допомагає утворити питання. Наприклад: Do you like coffee? (Тобі подобається кава?)

2. Subject (підмет) із зворотнім порядком слів, тобто розташування підмета після допоміжного дієслова. Наприклад: Have you seen the new movie? (Чи бачили ви новий фільм?)

3. Verb (дієслово) в основній формі. Наприклад: What do you do? (Що ви робите?)

4. Object (додаток) або доповнення, якщо воно є в реченні. Наприклад: Where did you buy this book? (Де ви купили цю книгу?)

У питальних реченнях також можуть використовуватися питальні слова (question words), такі як who, what, where, when, why, how, що розширюють запитання і допомагають отримати більш детальну інформацію (Ніконова, 2018).

Наказові речення, в українській мові їх прийнято називати спонукальними, також відомі як імперативні речення, висловлюють прохання, частіше наказ або команду, інколи прохання. Структура наказових речень досить проста і зазвичай містить лише одне просте речення. Основна структура наказових речень виглядає так: дієслово у формі безособового інфінітиву (без частки to) + додаток (якщо необхідно). Наприклад: «Sit down!» (Сідай!), «Take a break.» (Зроби перерву.)

Одна з особливостей наказових речень у сучасній англійській мові, а також в українській – це їх коротка форма. В мовленні речення використовуються для передачі інструкцій, вказівок та похань.

Окличні речення в обох мовах використовуються для вираження сильних емоційних реакцій, таких як захоплення, розчарування, подив. Структура

окличних речень дуже проста та складається з одного слова або виразу, що виражає емоцію та закінчується знаком оклику: «Wow!» (Вау!) «Oh no!» (О ні!), «Congratulations!» (Мої вітання!).

Особливістю окличних речень є те, що вони можуть бути використані у будь-якому виді речення чи то у розповідному, питальному, а то і у наказовому, для вираження великої емоційної наснаги і щоб привернути увагу до певної ідеї, особливо якщо вона є незвичайною або шокуючою (Мельник,2010).

Висновки до розділу 1

З вище викладеного випливає, що в англійській та українській мовах є багато схожих граматичних структур, але при цьому кожна мова має свої особливості. В англійській мові існує складна система часових форм, що характеризується цілим рядом ознак, в той час як в українській мові ця система значно простіша. В українській мові існують видові пари дієслів, чого немає в англійській мові. Також українська мова характеризується багатством відмінювань та словоформ, що відображається у розподілі граматичних структур за різними частинами мови.

У свою чергу, англійська мова характеризується більш простою граматичною структурою порівняно з українською. Вона має менше відмінювань та словоформ, але важливу роль відіграють часові форми дієслів та модальні дієслова. Також слід зазначити, що англійська мова має розвинуту систему частин мови, але вона менш різноманітна у порівнянні з українською мовою.

РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

2.1. Аналіз типових граматичних структур та функцій їх застосування в різних ситуаціях спілкування в англійській та українській мовах

У сучасному суспільстві існує безліч ситуацій, в яких чітка і грамотна комунікація відіграє не останню роль в житті кожного з нас. Особливості кожної ситуації, будь то інформальні розмови чи офіційна бізнес-зустріч, або академічна дискусія, можуть вимагати використання різних форм мовлення та конструкцій. Коли мова йде про розмову між друзями або родичами, в англійській мові зокрема, то допустимим є використання скорочення слів, нестандартні вислови, запитання, що починаються з «how about» або «what's up», а також інші нетрадиційні вирази. В таких випадках формальна граматики може не враховуватися настільки суворо, як у бізнес-комунікації або на наукових конференціях (Tarasenko, 2020). В українській мові структура речень при неформальному спілкуванні, як правило, простіша, а граматичні правила можуть бути більш м'якими: часто вживаються займенники першої особи (наприклад, «я», «ми»), а для звертання використовуються імена або навіть прізвиська (Я прикріпив файл для ознайомлення/ Будь ласка, знайдіть прикріплений документ для ознайомлення.)

І навпаки, в офіційних ситуаціях, як наприклад промова, офіційний звіт чи ділове або наукове спілкування, важливо дотримуватися формальної граматики та вживати відповідні конструкції. Тут можуть використовуватися формули ввічливості, які передують запитанням, такі як «Would you mind if I ask...», або «Could you please...». Як в англійській, так і в українській мовах структура речень часто складніша, з акцентом на правильній граматиці та пунктуації. Якщо мова

йде про наукові дискусії чи конференції, в таких випадках можуть використовуватися спеціалізовані терміни та складні конструкції, які допомагають передати точну інформацію і показати глибину розуміння проблеми. Тут важливо дотримуватися стандартних граматичних правил і уникати неточностей, щоб не порушувати довіру співрозмовників: «Я хотів би висловити свою подяку за вашу швидку відповідь», а не «Дякую, що відповіли мені так швидко» (Tarasenko, 2020).

Отже, в обох мовах і в різних ситуаціях спілкування використовуються різноманітні типові граматичні конструкції, які допомагають виразити наші думки, почуття та ідеї. Ось декілька прикладів:

Present Simple Tense. Це час, який використовується для опису регулярних або постійних дій. В інформальних ситуаціях спілкування цей час досить часто використовується для розповіді про свої звички. Поширеним є використання разом з Present Simple Tense конструкція простих речень. В англійській мові така структура буде складатися з головних членів речення:

«Subject + Verb» – «I am happy».

В українській мові такі конструкції можуть використовуватися для описування ситуацій, подій, почуттів тощо. Наприклад:

«Підмет+Присудок»– «Дівчина сміється.»

Present Continuous Tense. Як правило, структура цього часу використовується для опису дій, які відбуваються в даний момент або плануються в майбутньому:

«Subject+am/is/are+ Verbing» – «While I am studying for my exam, my friend is cooking dinner in the kitchen.»

В українській мові в інформальних ситуаціях спілкування часто використовуються конструкції у вигляді складнопідрядних речень, які дозволяють виразити причину, наслідок, умову тощо:

«Поки я вчуся для свого іспиту, мій друг готує вечерю на кухні.»

Також звичним для повсякденного вжитку є використання структур зі складносурядними реченнями. В англійській мові вони дозволяють об'єднати дві або більше простих думки. Наприклад:

«I am studying for my exam, and my friend is cooking dinner in the kitchen»

Так само і в українській мові така структура може використовуватися для виразного об'єднання різних ідей або подій:

«Я вчуся для мого іспиту, а мій друг готує вечерю на кухні.»

Phrasal Verbs: Phrasal verbs - це фразові дієслова, які складаються з головного дієслова та прийменника або прислівника. В інформальних ситуаціях спілкування вони часто використовуються для виразу різних понять, наприклад:

«I'm **looking forward** to seeing you next week!» - «Я з нетерпінням чекаю зустрічі з вами наступного тижня!»

«The plane **took off** on time despite the bad weather.» – «Літак вилетів вчасно, незважаючи на негоду».

Ці приклади демонструють те, що в інформальних ситуаціях спілкування у сучасній англійській мові часто використовуються нестандартні граматичні конструкції. Одним з таких прикладів є використання скорочень в розмовній мові, наприклад «gonna» замість «going to», «wanna» замість «want to», «gotta» замість «have got to». Також у неформальних ситуаціях часто вживаються фразові дієслова, такі як «hang out», «chill out», «check out» тощо (Кочерган, 2001).

У формальних ситуаціях структури Phrasal verbs теж активно використовуються:

«At the meeting, I will bring up the issue of budget cuts.» – «На зустрічі я буду піднімати питання скорочення бюджету».

«We need to **go through** these documents carefully before signing anything.» –

«Нам потрібно уважно переглянути ці документи, перш ніж щось підписувати».

Іншою типовою конструкцією є використання запитальних форм з додаванням «like» або «you know», що можуть вживатись в розмовній мові замість повноцінного запитання. Наприклад:

«So, like, what did you do yesterday?» або «You know what I mean?»

Однак слід зауважити, що використання таких конструкцій може бути неприйнятним в офіційних або бізнесових ситуаціях спілкування, тому варто використовувати їх з обережністю і відповідно до контекста (Кочерган, 2001).

Українська мова також має конструкції, аналогічні до англійських фразових глаголів:

Словосполучення з префіксами та суфіксами. Українська мова використовує префікси та суфікси для утворення нових слів, які можуть мати аналогічне значення до Phrasal Verbs. Наприклад:

«Відкрити» – розкрити, відкривати двері;

«Вимикати» – відмикати, вимикати світло.

Вирази з дієсловами та прийменниками. Бувають випадки, коли в українській мові застосовуються дієслова разом з прийменниками для вираження подібних ідей:

«Йти на зустріч» - аналогічно англійському «to go to meet»

«Прийти до висновку!» – аналогічно англійському «to come to a conclusion»
(Плющ, 2005)

Ці граматичні структури можуть відрізнятися від Phrasal Verbs за своєю будовою та вживанням, але вони можуть виконувати схожі функції в українській мові.

2.2. Аналіз особливостей вживання граматичних часів і модальних дієслів в англійській та українській мовах

Сучасна англійська мова має три основні граматичні часи, які поділяються на чотири часові форми, і активно застосовує модальні дієслова, як допоміжні засоби вираження різних значень та нюансів. Основні граматичні часи, що вживаються в інформальному спілкуванні, це Present Simple (дієприкметник), Present Continuous (дієприслівник), Past Simple (простий минулий час) та Present Perfect (давнопройдений час) (Корунець,2003).

Modal Verbs (Модальні дієслова), такі як «can», «should», «would» і «will» використовуються для вираження можливості, обов'язку, бажання та інших понять. В інформальних ситуаціях спілкування, вони часто використовуються для прохання, порад та запрошень:

- «Can you help me with this homework, please?»
- «You should try this new restaurant, it's really good.»
- «Would you like to come over for dinner tonight?»
- «I'll pick you up at 7pm, will that work for you?»

В українській мові дієслова з модальним чи фазовим значенням, що модифікують, ускладнюють головні форми в різних субпозиціях виконують допоміжну роль. Модальна модифікація виявляється в уведенні до речення допоміжного модального дієслова або прикметника з модальним значенням:

1) можливість/неможливість, здатність/нездатність виконувати дію або перебувати в певному стані: могли, не могли, змогли, не змогли, уміти, не вміти, зуміти, не зуміти.

2) повинність/необов'язковість виконувати якусь дію: мусити, не мусити, мати, не мати.

3) бажання/небажання, намір виконувати певну дію: хотіти, не хотіти

Present Simple. В українській та англійській мовах форми теперішнього часу позначають дії, що відбуваються регулярно, а також для позначення фактів: «I work at a coffee shop.» (Я працюю у кав'ярні.) (Корунець,2003).

Present Continuous. В момент мовлення і займають період часу, що включає і момент мовлення: «I am studying for my exams.» (Я вчуся на свої іспити.).

В українській та англійській мовах теперішній час вживається екстемпорально, тобто для позначення дій, що відбуваються завжди в будь-який час. Також для обох зіставних мов характерна транспозиція значення теперішнього часу до плану минулого (praesens historiam), що є важливим стилістичним прийомом, який надає яскравості опису минулих подій:

«You're a pretty mysterious lot of boys»,

Hogan said «Hello, Danny,»

John says «Hello. Danny,» Morgan says and shakes hands (Михайле, це ти мені сьогодні приніс гриби? - несподівано запитав голова комбїду. Я не знаю, що сказати, і мовчу) (Корунець,2003).

З усіх граматичних часів минулий час Past Simple – семантично виражений найбільш чітко. Він подає дію як співвіднесену з планом минулого, тобто як таку, що відбулася до моменту мовлення. В обох мовах видові значення дієслівних форм зумовлюють окремі значення форм минулого часу. В англійській мові до видових значень додається значення категорії кореляції, тобто категорії часової співвіднесеності. В українській мові виділяють три значення минулого часу: імперфектне (дію представлено як процес, що відбувався, але не був завершений в минулому), перфектне (дію представлено як процес, що завершився в минулому, однак вказівка та відокремленість результату дії з планом теперішнього відсутній), аорістичне, що представляє дію як процес в минулому, результат якого відокремлений від плану теперішнього: «I went to the cinema yesterday.» (Я пішов у кіно вчора.) (Левицький, Сингаївська, Славова, 2006).

В англійській мові форми перфектної кореляції служать граматичним засобом вираження попередності в минулому: «They told how they had come up the Inkas».

В українській мові є два минулих часи. Окрім звичайного синтетичного тут зрідка зустрічається аналітичний давноминулий час, утворений від форм синтетичного минулого за допомогою допоміжного дієслова бути також в минулому часі: «Знов узялися за лопати всі горнороби, що вчора були зовсім покинули цей котлован» (Левицький, Сингаївська, Славова, 2006).

Майбутній час (Future time) співвідносить дієслівну дію з планом майбутнього, тобто представляє її як ту, що відбувається після моменту мовлення. В англійській мові майбутній час утворюється тільки аналітично (поєднуванням допоміжних дієслів shall і will з інфінітивом відмінюваного дієслова): Shall: «Shall we go for a walk?» (Підемо погуляти?), Will: «I will call you later» (Я зателефоную тобі пізніше)

В українській мові розрізняють два види синтетичного майбутнього. Перше утворюється від дієслів доконаного виду за допомогою таких самих особових закінчень, що і теперішній час (я принесу, ти принесеш, він принесе), друге - від дієслів недоконаного виду за допомогою закінчень -му, -меш, -ме, -memo, -мете, -муть, які розвилися з форми дієслова: я писатиму, він писатиме (Пилипчук, 2012)

2.3. Аналіз варіацій використання активного й пасивного стану в англійській та українській мовах

Активна і пасивна конструкція – це два різні види способи подавання засобами певної мови того самого перехідного процесу (transitive process) позамовної дійсності. У такого процесу обов'язково має бути два учасники: суб'єкт та об'єкт. Варіації використання активного та пасивного стану мають свої особливості в англійській та українській мовах. Активний стан є

одним з двох основних станів дієслова в англійській мові. Цей стан використовується, коли підмет (суб'єкт) робить дію. Якщо це пасивний станий стан, тодія виконується над суб'єктом. Основні варіанти вживання активного стану в англійській мові:

1. Опис дії, що виконується підметом:

I write a book. (Я пишу книгу.)

2. Порівняння з іншими діями:

I love writing more than redding on the lessonss. (Я люблю писання більше, ніж читання на уроках.)

3. Вираження стану підмета:

- He is feeling sad today. (Він сьогодні відчувається сумним.)

4. Вживання в активних конструкціях з дієприкметником (-ing):

- I enjoy reading books. (Я люблю читати книги.)

Як і в сучасній англійській мові так і в українській, в реченнях активного стану суб'єкт виконує дію. Наприклад: «Кіт ловив мишей». Однак українська мова має менш розвинену систему пасивного стану, і використання пасивного речення менше поширене, особливо в порівнянні з англійською, наприклад «Миші ловилися котом».

Автор монографії «Порівняльна граматики англійської і української мов» Левицький А. Е.. виділяє декілька особливостей вживання речень пасивного і активного станів. В англійській мові пасивний стан використовується частіше, особливо в офіційних, наукових та публічних текстах. Пасивний стан може бути використаний для підкреслення об'єкта дії або для зміни акценту у реченні.

Українська мова використовує пасивний стан рідше, і його використання зазвичай залежить від контексту та стилю тексту. В українській мові частіше використовується активний стан, який дозволяє більш прямо виражати суб'єкт дії (Левицький, 2008).

Отже, хоча обидві мови мають як активний, так і пасивний стан, їх використання та поширеність може відрізнитися. Англійська мова має більш активне використання пасивного стану, особливо в офіційних та наукових текстах, тоді як українська мова частіше використовує активний стан

Висновок до розділу 2

В другому розділі було проаналізовано основні, найвживаніші граматичні структури, граматичні часи та різновид модальних дієслів. Обидві мови використовують граматичні часи для вираження часу та послідовності подій.

Українська мова має менш розвинену систему вживання модальних дієслів, і вони частіше використовуються в англійській мові для вираження різних ситуацій та відтінків значень.

Вживання граматичних часів і модальних дієслів відрізнитися залежно від контексту, стилю та мети спілкування в обох мовах.

ВИСНОВОК

Граматичні структури є важливою складовою мовленнєвого навчання та мовної компетентності, оскільки вони впливають на ясність, точність та ефективність спілкування. Вивчення граматичних структур сучасної англійської та української мов є важливим етапом в освоєнні мови. Граматика відіграє важливу роль у формуванні правильного та зрозумілого спілкування, і тому є необхідним елементом будьякої мовної програми. Паралельне дослідження двох мов допомагає вивчати кожен мову краще, розуміючи схожі та відмінні аспекти, сприяє розвитку мовленнєвих навичок, оскільки воно створює контраст між різними мовними структурами, вживанням слів та виразів. Це дозволяє зрозуміти нові концепції легше, використовуючи вже відомі аналогії з іншої мови.

У даній курсовій роботі було розглянуто типові граматичні конструкції англійської і української мови та їх вживання у різних ситуаціях спілкування в інформальному стилі, а також вживання граматичних часів та модальних дієслів. Не дивлячись на схожість англійської та української мов, в ході дослідження нам вдалося виділити певні відмінності та особливості кожної з них. Дане дослідження включало вивчення основних часів, модальних дієслів, різних способів вживання граматичних конструкцій в різних ситуаціях спілкування та використання активного та пасивного стану як сучасної англійської мови, так і української.

В сучасній науковій літературі з мовознавства прийнято виокремлювати наступні граматичні структури: частини мови, часові форми, збіжні та незбіжні прикметники, модальні дієслова, активний та пасивний стан, іменники, займенники, прислівники, прийменники, герундій та інфінітив.

В англійській мові використовують три часи: теперішній, минулий і майбутній, які в свою чергу розділяють на 12 часів, які використовують в різних ситуаціях, щоб виразити різні відтінки значення.

Також, було досліджено вживання модальних дієслів, які допомагають виразити можливість, обов'язок, бажання, здатність. Модальні дієслова не мають інфінітивної форми, тобто їх не можна вживати безпосередньо після «to». Вони також використовуються для вираження різних модальностей, таких як можливість «can», обов'язок «must», дозвіл «may», ймовірність «might» тощо. Важливо пам'ятати, що модальні дієслова мають обмежену граматичну форму і не утворюють усіх часів та форм дієслова.

Особливою відмінністю українських граматичних структур від англійських є також існування в ній видових пар дієслів, чого немає в англійській мові. Українська мова характеризується багатством відмінювань та словоформ, що відображається у розподілі граматичних структур за різними частинами мови.

В другому розділі було проведено аналіз найвживаніших граматичних структур, граматичних часів та різновид фразових і модальних дієслів. Обидві мови використовують граматичні часи для вираження часу та послідовності подій. До часових форм англійської мови належать Present Simple, Present Continuous, Present Perfect, Present Perfect Continuous, Past Simple, Past Continuous, Past Perfect, Past Perfect Continuous, Future Simple, Future Continuous, Future Perfect, Future Perfect Continuous. Модальні дієслова в англійській мові використовуються для вираження можливості, обов'язку, заборони, бажання, ймовірності, можливості. До модальних дієслів належать can, could, may, might, must, shall, should, will, would. Активний та пасивний стан в англійській мові дозволяють змінювати акцент у реченні, а також підкреслювати різні аспекти дії.

В українській мові прийнято виділяти три основні часові форми: теперішній, минулий і майбутній час, але українська мова також має складніші часові форми, такі як перфект, плюсквамперфект, а також специфічні конструкції для вираження майбутніх дій, які не можуть бути передбачені або вже сплановані.

Українська мова має менш розвинену систему вживання модальних дієслів, і вони частіше використовуються в англійській мові для вираження різних ситуацій та відтінків значень.

Вживання граматичних часів і модальних дієслів у досліджуваних мовах відрізнятися залежно від контексту, стилю та мети спілкування в обох мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гінзбург М. (2014) Про активні та пасивні конструкції в українських фахових текстах. Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології», (791), 3–14.
2. Дорошенко С. І., Дудик П.С. (1974) Вступ до мовознавства. Київ.
3. Загнітко А., Моронова Г. (2013). Класифікація речень. Синтаксис української мови. Masarykova univerzita, 27.
4. Карпенко Ю.О. (1991) Вступ до мовознавства. Одеса.
5. Кияк Т. Р. (2004) Форма і зміст мовного знака. Вісник Харківського університету ім. В. Н. Каразіна. Харків. Константа, 2004, 75-79.
6. Корунець І. В. (2003) Порівняльна типологія англійської та української мов. Вінниця. Нова книга.
7. Кочерган М.П. (2001) Вступ до мовознавства. Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ. Вид. центр Академія
8. Левицький А. Е. (2008) Порівняльна граматики англійської та української мов. Київ, Вид.-поліграф. центр Київський університет.
9. Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. (2006) Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. Київ. Центр навчальної літератури.
10. Мельник В.В. (2011) Складне речення в українській мові.
11. Ніконова В.Г. (2018) Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: навч. посіб. Вінниця. Нова книга.
12. Сітко А.В. (2001) Відтворення комунікативної семантики англійських інтерогативних конструкцій у перекладі. [Автореф. дис. канд. філол. наук. Одеський нац. ун-т.]
13. Сітко А.В., Струк І.В. (2016) Адекватність та еквівалентність у перекладі мовних особливостей. Sciences of Europe, 10 (10). 122–126

14. Пилипчук О. (2012) Порівняльна граматики англійської та української мов. INOZEMNA PHILOLOGIA, (124), 136-146.
15. Плющ М.Я. (2005) Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ. Вища школа.
16. Пономарева О. Д. (Ред.). (2005) Сучасна українська мова. Київ. Либідь.
17. Хорнбі А. С. (1992) Конструкція та звороти в англійській мові. Київ. Либідь.
18. Parrott M. (2010) Grammar for English Language Teachers (2nd ed.). - Cambridge University Press.
19. Tarasenko, V. (2020). "Comparative Analysis of Complex Sentences in English and Ukrainian: A Contrastive Study". Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Філологія, 29, 108- 114.
20. Типи речень за метою висловлювання. (2010–). Українська мова та література. <https://zno.if.ua/?p=4112/>

РЕЗЮМЕ

У курсовій роботі було проаналізовано граматичні структури сучасної англійської та української мов. Дослідження охопило аналіз основних складових граматичних структур: часів, модальних дієслів, варіантів використання граматичних конструкцій у неофіційних і офіційних комунікаційних ситуаціях, а також використання активного та пасивного стану.

В ході дослідження було проведено порівняльний аналіз особливостей вживання граматичних часів і модальних дієслів в англійській та українській мовах, а також було виявлено головні ролі граматичних структур в англійській і українських мовах. Крім того, було досліджено використання модальних дієслів, які допомагають виразити можливість, обов'язок, бажання, здатність та інші концепції в обох мовах.

У другій частині дослідження розглянуто які граматичну структури використовуються у формальних і неформальних ситуаціях. Було розглянуто використання активного та пасивного стану. Активний стан передає дію, яку виконує суб'єкт речення, тоді як пасивний стан відображає дію, що сталася з суб'єктом.

Ключові слова: граматичні структури, сучасна англійська мова, сучасна українська мова, конструкції, вживання, особливості.

SUMMARY

This term paper analyses the grammatical structures of modern English and Ukrainian. The study covered the analysis of the main components of grammatical structures: tenses, modal verbs, variants of using grammatical structures in informal and formal communication situations, as well as the use of active and passive voice.

In the course of the study, a comparative analysis of the peculiarities of the use of grammatical tenses and modal verbs in English and Ukrainian was carried out, and the main roles of grammatical structures in English and Ukrainian were identified. In addition, the use of modal verbs, which help to express possibility, duty, desire, ability and other concepts in both languages, was investigated.

The second part of the study examines which grammatical structures are used in formal and informal situations. The use of the active and passive voice was examined. The active voice conveys the action performed by the subject of the sentence, while the passive voice reflects the action that happened to the subject.

Key words: grammatical structures, modern English, modern Ukrainian, constructions, usage, peculiarities.